

УДК: 351:005.33

DOI: 10.35432/tisb322024319659

Олександр Воронов*д.н.держ. упр., доцент,**професор кафедри соціально-гуманітарних наук**Навчально-наукового інституту публічної служби та управління**Національного університету «Одеська політехніка»**<https://orcid.org/0000-0002-6621-797X>**e-mail: vorrronn9@ukr.net*

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ: ВИКЛИКИ В УМОВАХ ПОТРЕБИ В ПРОЦЕСІ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ

Сучасний світ характеризується стрімким розвитком технологій та цифровою трансформацією, що суттєво впливає на всі сфери людської діяльності, зокрема на функціонування державних установ. У цих умовах публічна служба зазнає значних змін, викликаних необхідністю інтелектуалізації та адаптації до нових викликів.

Стаття присвячена аналізу процесів інтелектуалізації публічної служби, які пов'язані з широким впровадженням інформаційних технологій, автоматизацією процесів та розвитком електронного урядування. Застосування сучасних цифрових інструментів дозволяє не лише підвищити ефективність роботи державних органів, але й забезпечити більшу прозорість та відкритість у взаємодії з громадянами. Одним із ключових аспектів інтелектуалізації є використання відкритих даних, електронних послуг та цифрових платформ. Це сприяє створенню зручного та доступного середовища для взаємодії громадян з державою, зменшує бюрократичні бар'єри та підвищує довіру до державних інституцій. Однак, ефективне використання цих технологій вимагає від державних службовців високого рівня цифрової грамотності та здатності працювати з великими обсягами даних. Важливим напрямком інтелектуалізації є прийняття рішень на основі даних та доказової інформації. Аналітичні інструменти дозволяють збирати, обробляти та інтерпретувати великі масиви даних, що є необхідною умовою для розробки ефективних політик та стратегій. Завдяки використанню аналітики державні органи можуть більш точно прогнозувати наслідки своїх рішень та оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Інтелектуалізація публічної служби також передбачає розвиток таких компетенцій у державних службовців, як критичне мислення, інноваційність та здатність до постійного навчання. Це дозволяє їм ефективно працювати в динамічному середовищі, генерувати нові ідеї та шукати нестандартні рішення. Особливу актуальність набуває питання адаптації публічної служби до глобальних та локальних викликів, таких як зміни клімату, пандемії, кібербезпека та економічна нестабільність. Інтелектуалізація забезпечує державі необхідні інструменти для швидкого та ефективного реагування на ці виклики. Використання великих даних, штучного інтелекту та міждисциплінарних підходів дозволяє прогнозувати ризики, розробляти ефективні стратегії адаптації та мінімізувати негативні наслідки.

Таким чином, інтелектуалізація публічної служби є невід'ємною частиною сучасного державного управління. Вона дозволяє підвищити ефективність роботи державних органів, забезпечити більшу прозорість та відкритість у взаємодії з громадянами, а також сприяє розв'язанню складних суспільних проблем.

Ключові слова: державне управління, інтелектуалізація, публічна служба, цифрова трансформація, електронне урядування, аналіз даних, прозорість, підзвітність, автоматизація процесів, цифрова грамотність, інноваційні рішення, публічне управління.

Oleksandr Voronov

*Doctor Sciences in Public Administration, Associate Professor,
Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences,
ESI of Public Service and Administration
Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0002-6621-797X>
e-mail: vorrronn9@ukr.net*

CHARACTERISTICS AND FEATURES OF THE MODERN UNDERSTANDING OF PUBLIC SERVICE: CHALLENGES RELATED TO THE NECESSITY OF INTELLECTUALISATION

This article discusses significant changes in the public service, driven by the necessity of intellectualisation amidst rapid technological advances and the digital transformation of society. The author analyses how modern information technologies, process automation and the implementation of digital governance are changing the way government institutions operate. The use of open data, e-services and digital platforms significantly increases the efficiency and transparency of citizens' interactions with government, requiring civil servants to have a high level of digital literacy and the ability to work with large amounts of data. The emphasis is on the importance of making decisions based on data analysis and evidence. Intellectualising the civil service involves using analytical tools to collect, process and interpret data, enabling government agencies to address social, economic and environmental issues more effectively. This contributes to increased transparency and accountability, as well as optimising the use of resources. Public officials need to be skilled in using analytical systems and understand the principles of statistical analysis to develop strategic plans and policies that meet today's challenges. Emphasis is placed on the need to adapt public services to global and local challenges such as climate change, pandemics, cyber security and economic instability. Intellectualisation provides the state with the tools to respond flexibly and quickly to these issues through the use of big data, artificial intelligence and interdisciplinary approaches. It also means continuous professional development for civil servants, fostering critical thinking and innovative approaches to solving complex societal problems. This will make the civil service more adaptable and able to respond effectively to dynamic changes in society.

Key words: public administration, intellectualization, public service, digital transformation, digital governance, data analysis, transparency, accountability, process automation, digital literacy, innovative solutions, public management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Зміни в публічній службі під тиском потреби в інтелектуалізації є наслідком швидкого розвитку технологій та цифрової трансформації суспільства. Сучасні інформаційні технології, автоматизація процесів та впровадження електронного урядування суттєво впливають на те, як функціонує державна машина. Відкриті дані, електронні послуги та цифрові платформи дозволяють громадянам взаємодіяти з державними установами більш ефективно та прозоро. Це вимагає від публічних службовців не лише базових професійних навичок, але й високого рівня цифрової грамотності, здатності працювати з великими обсягами даних та впроваджувати інноваційні рішення для покращення якості надання послуг. Другим важливим аспектом є необхідність прийняття рішень на основі аналізу даних та доказової інформації. Інтелектуалізація публічної служби передбачає використання аналітичних інструментів для збору, обробки та інтерпретації даних, що дозволяє публічним органам влади більш ефективно вирішувати соціальні, економічні та екологічні проблеми. Такий підхід сприяє підвищенню прозорості та підзвітності, а також оптимізації ресурсів. Публічні службовці повинні володіти навичками роботи з аналітичними системами, розуміти принципи статистичного аналізу та бути

здатними використовувати отримані результати для розробки стратегічних планів та політик, що відповідають сучасним викликам (див.табл.1).

Таблиця 1

Актуальність проблематики розвитку інтелектуалізації в сфері публічної служби

Актуальність	Сутність
Підвищення ефективності та якості державних публічних послуг	В умовах швидкого технологічного прогресу громадяни очікують більш оперативних, зручних та надійних послуг від державних установ. Інтелектуалізація дозволяє автоматизувати рутинні процеси, зменшити час обробки запитів та підвищити точність виконання завдань
Забезпечення прозорості та підзвітності державних публічних органів влади	Інтелектуалізація сприяє більш прозорому управлінню завдяки впровадженню електронних систем моніторингу та звітності. Громадяни можуть легко отримувати доступ до інформації про діяльність державних установ, що знижує рівень корупції та підвищує довіру до влади
Адаптація до глобальних та локальних викликів	Сучасне суспільство стикається з різноманітними викликами, такими як зміни клімату, пандемії, кібербезпека та економічна нестабільність. Інтелектуалізація публічної служби забезпечує державі необхідні інструменти для гнучкого та швидкого реагування на ці виклики

Джерело: сформовано автором.

Сучасні виклики, такі як зміни клімату, глобалізація, цифрова безпека та соціальна нерівність, потребують комплексних та міждисциплінарних підходів. Інтелектуалізація передбачає постійне підвищення кваліфікації державних службовців, розвиток критичного мислення та здатності до інноваційного вирішення проблем. Це також означає створення умов для постійного навчання, обміну знаннями та впровадження найкращих практик з усього світу. Таким чином, публічна служба стає більш адаптивною та здатною ефективно реагувати на динамічні зміни в суспільстві. Отже, все це суттєво актуалізує обрану тему дослідження, особливо в умовах посилення потреби в інтелектуалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми і на які спирається автор. Зазначимо, що важливі аспекти проблем публічної служби розкривалися в роботах таких вчених, як Тарасов Н., Мольнар Д., Іванченко Я., Захаров С., Новіков Д., Міщенко А., Чернов В., Макаров Л., Яковенко Б., Шевченко Т., Петрова Л., Чернявський І., Григорович О., Козлов Д., Федоров В., Шаров А., Тихонова К., Руденко Г., Мельник М., Харченко Т., Савчук В., Журавльов Д., Березовський С., Кузнецов Є., Нестеренко Ю., Міронова О. та інші. До прикладу, Хорошенюк О. [1] розглядає організаційні та правові засади публічної служби в Україні, підкреслюючи важливість її теоретичного підходу в контексті державного управління. Попова О. [8] зосереджується на поняттях і ознаках публічної служби, надаючи деталізований опис її основних атрибутів. Берназюк О. [2] і Голобородько Т. з Дубіною О. [6] досліджують роль і місце цифрових технологій у публічному управлінні, наголошуючи на значенні інновацій у ефективності державного сектору. Пахнін М. [4] обговорює вплив інформаційного суспільства на розвиток публічного управління, аналізуючи як зміни у доступі до інформації впливають на управлінські процеси. Ільяшенко В. і Соболев М. [3] пропонують класифікацію ризиків, які можуть виникати під час прийняття та реалізації управлінських рішень, з акцентом на теоретичні та методичні аспекти. Вербановський В. [7] досліджує міжнародний досвід у механізмах протидії корупційним ризикам, що має важливе значення для розуміння шляхів вдосконалення публічної служби в Україні. Петренко О. [5] аналізує процес формування

інтегрованого інституту публічної служби, що важливо для розуміння структурних змін в українській системі державного управління. Шевчук О. [9] аналізує сектор безпеки як об'єкт публічного адміністрування, вказуючи на особливості управління в цій критичній сфері. Тимків В. [10] розглядає понятійні аспекти становлення публічної служби, надаючи історичний контекст і сучасні тенденції в її розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є характеристика особливостей переосмислення в розумінні публічної служби та потреби в інтелектуалізації. Об'єктом дослідження виступає публічна служба. Основне завдання статті являє собою визначення яким чином змінилося саме розуміння публічної служби при виникненні потреби в інтелектуалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Публічна служба є фундаментальною складовою механізму управління суспільством, забезпечуючи реалізацію державної політики та виконання законодавчих актів. Вона включає в себе сукупність органів та посадових осіб. Основною сутністю публічної служби є забезпечення стабільності, порядку та добробуту населення [11-13]. Публічні службовці виконують функції регулятора, контролера та виконавця, сприяючи гармонійному функціонуванню державних інститутів та забезпечуючи виконання суспільно важливих завдань [14-15]. Завдання публічної служби охоплюють широкий спектр діяльності, спрямованої на задоволення потреб громадян та розвиток суспільства. Одним із ключових завдань є розробка та впровадження державних політик у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, економіки та екології. Публічні службовці відповідають за планування, координацію та моніторинг реалізації цих політик, забезпечуючи їх відповідність законодавству та ефективність у досягненні поставлених цілей. Крім того, важливим завданням є забезпечення прозорості та підзвітності державних органів, що сприяє підвищенню довіри громадян до влади та зменшенню рівня корупції (див. табл.2).

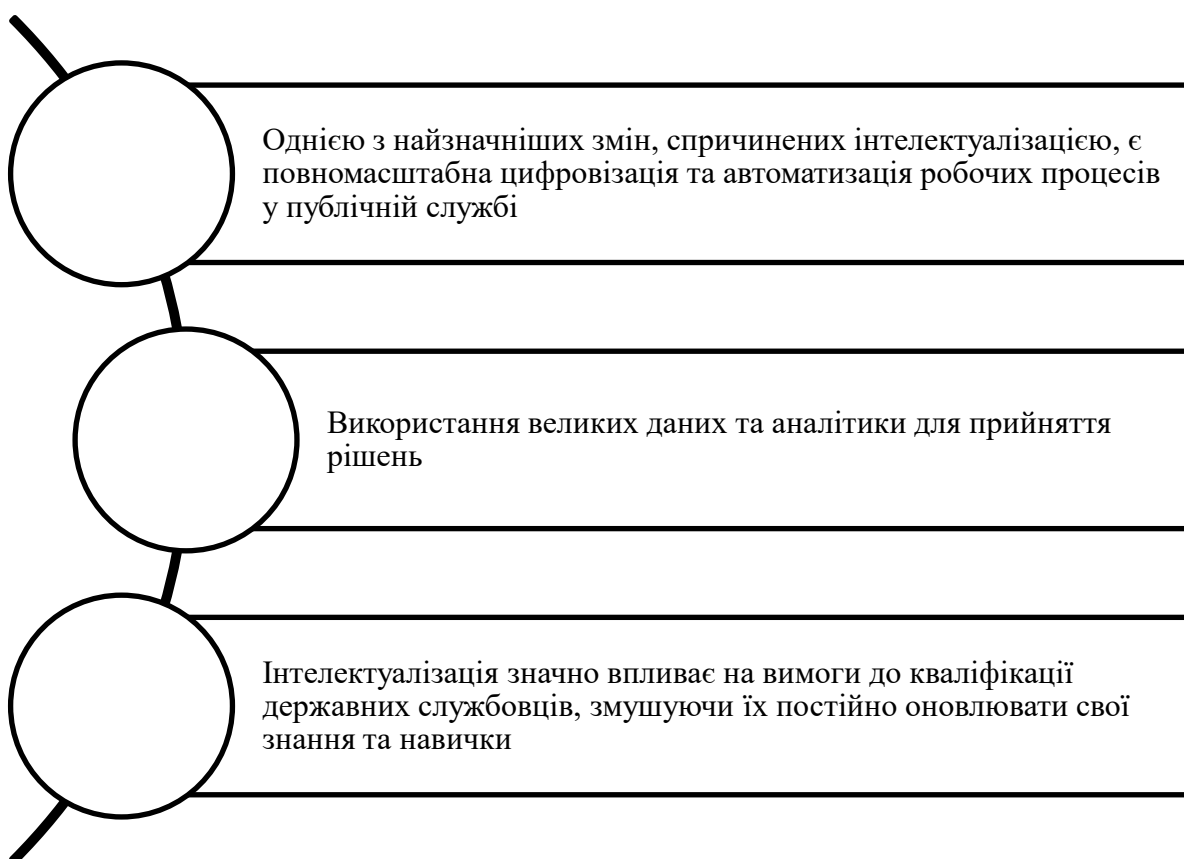
Таблиця 2

Зміст ключових засад функціонування публічної служби

Засади	Характеристика
Прозорість та відкритість	Забезпечує відкритість діяльності державних публічних органів влади перед громадськістю. Це передбачає доступ громадян до інформації про прийняття рішень, фінансові операції, державні закупівлі та інші аспекти роботи уряду
Підзвітність та відповідальність	Передбачає відповідальність державних службовців за свої дії та рішення перед суспільством та вищими органами влади. Ця засада забезпечує, що кожен службовець несе відповідальність за виконання своїх обов'язків, досягнення поставлених цілей та дотримання етичних стандартів
Ефективність та результативність	Передбачає оптимальне використання ресурсів для досягнення найкращих результатів. Це включає планування, організацію, моніторинг та оцінку діяльності державних органів з метою підвищення якості надання послуг громадянам
Орієнтація на громадянина	Передбачає фокусування на потребах та очікуваннях громадян у процесі надання державних послуг. Це означає забезпечення доступності, зручності та якості послуг, а також врахування зворотного зв'язку від громадян для покращення роботи державних публічних органів влади

Джерело: сформовано автором

Ключові засади роботи публічної служби – прозорість, підзвітність, ефективність та орієнтація на громадянина – є фундаментальними принципами, які забезпечують належну організацію та функціонування державних інституцій. Їх дотримання сприяє підвищенню довіри громадян до держави, забезпеченню високої якості наданих публічних послуг та ефективному вирішенню соціально-економічних завдань. Розуміння публічної служби зазнало значних змін під впливом потреби інтелектуалізації, яка передбачає впровадження сучасних технологій та підвищення кваліфікації державних службовців. Інтелектуалізація сприяє автоматизації рутинних процесів, що дозволяє зосередитися на стратегічних завданнях та прийнятті обґрунтованих рішень на основі аналізу даних. Використання великих даних, штучного інтелекту та аналітичних інструментів змінює спосіб, яким публічна служба функціонує, роблячи її більш ефективною, прозорою та адаптивною до сучасних вимог. Це також підвищує рівень відповідальності та підзвітності державних органів перед громадянами, забезпечуючи більш точне та оперативне реагування на їхні потреби (див.рис.1).

*Рис.1. Зміни в роботі публічної служби під впливом інтелектуалізації
Джерело: сформовано автором*

Слід зазначити, що окрім технічних навичок, зростає потреба у розвитку критичного мислення, креативності та здатності до адаптації в умовах швидких змін. Для цього необхідно впроваджувати програми безперервного навчання, професійного розвитку та обміну досвідом між різними підрозділами. Підвищення кваліфікації не лише покращує ефективність роботи службовців, але й сприяє створенню інноваційного середовища в публічній службі, де нові ідеї та підходи стають основою для вирішення складних суспільних проблем. Публічна служба стає більш відкритою до нових ідей та підходів, що дозволяє ефективніше вирішувати складні соціально-економічні проблеми. Постійне навчання та професійний розвиток стають невід’ємною частиною роботи державних службовців, що забезпечує їхню готовність до роботи в умовах швидких змін та високої конкуренції. Таким

чином, інтелектуалізація не лише модернізує інструменти та методи роботи публічної служби, але й змінює її сутність, роблячи її більш сучасною, динамічною та орієнтованою на майбутнє.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що саме інтелектуалізація дозволяє оптимізувати робочі процеси в публічній службі через впровадження сучасних інформаційних систем та автоматизацію рутинних завдань. Це не лише знижує час на виконання адміністративних процедур, але й мінімізує можливість виникнення помилок. Використання аналітичних інструментів допомагає краще розуміти потреби громадян, прогнозувати тенденції та приймати обґрунтовані рішення. В результаті, управлінські процеси стають більш прозорими, гнучкими та адаптивними до змінних умов. При цьому, сучасне суспільство стикається з численними викликами, такими як глобальні зміни клімату, цифрова безпека, соціальна нерівність та економічна нестабільність. Інтелектуалізація публічної служби забезпечує необхідні інструменти для гнучкого реагування на ці проблеми. Використання великих даних, штучного інтелекту та міждисциплінарних підходів дозволяє розробляти ефективні стратегії та політики, які сприяють стійкому розвитку та добробуту суспільства. Таким чином, інтелектуалізація робить публічне управління більш адаптивним та здатним до інноваційних рішень у відповідь на динамічні зміни.

Література

1. Хорошенко О. В. Організація публічної служби в Україні : теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2015. 251 с.
2. Берназюк О.О. Роль та місце цифрових технологій у сфері публічного управління. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 166-170.
3. Ільяшенко В.А., Соболев М.П. Загальна класифікація ризиків у системі прийняття та реалізації державно-управлінських рішень: теоретико-методичний аспект. *Публічне управління: теорія та практика*. 2010. № 1. С. 92– 97.
4. Пахнін М.Л. Вплив інформаційного суспільства на розвиток системи публічного управління». *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 4 (51). С. 1-10.
5. Петренко О.С. Формування інтегрованого інституту публічної служби в Україні: автореф. дис. канд. держ. упр. спец: 25.00.03. Дніпро, 2008. 20 с.
6. Голобородько Т.В., Дубіна О.Д. Використання інформаційних технологій в публічному адмініструванні: досвід України та Європейські орієнтири. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 39. С. 1- 8.
7. Вербановський В.В. Механізми протидії корупційним ризикам в системі публічної служби: міжнародний досвід. *Актуальні проблеми державного управління*. Вип. 3. 2021. С. 194-198.
8. Попова О.В. Поняття та ознаки публічної служби в Україні. *Форум права*. 2011. № 4. С. 583-587.
9. Шевчук О.О. Сектор безпеки України як об'єкт публічного адміністрування. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 138-142
10. Тимків В.М. Понятійні аспекти становлення публічної служби в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 3. С. 70-73.
11. *Публічне управління: термінологічне словник*. / за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петрось. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
12. Дмитрієв Ю.В. Моніторинг способу життя публічних осіб як один із механізмів запобігання корупції в системі державного управління. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2 (25). С. 63-67.
13. Цуркан М.І. Правове регулювання публічної служби в Україні. Особливості судового розгляду спорів: монографія. Харків: Право, 2010. 216 с.

14. Карпа М.І. Межі компетенції суб'єктів публічної служби: особливості визначення. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 2 (33). С. 109-116.
15. Задахайло О.А. Щодо проблеми визначення категорії «публічна служба» в законодавстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. №6. С. 143-145.

References

1. Horoshenyuk, O. V. (2015). *Orhanizatsiia publichnoi sluzhby v Ukraini: teoretykopravovyi aspekt* [Organization of public service in Ukraine: Theoretical and legal aspect] (Doctoral dissertation, Candidate of Sciences in Public Administration). Lviv Regional Institute of Public Administration of the National Academy for Public Administration. [in Ukrainian].
2. Bernaziuk, O. O. (2017). Rol ta mistse tsyfrovyykh tekhnolohii u sferi publichnoho upravlinnia [The role and place of digital technologies in the sphere of public administration]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 10, 166–170. [in Ukrainian].
3. Iliashenko, V. A., & Sobol, M. P. (2010). Zahalna klasyfikatsiia ryzykiv u systemi pryiniattia ta realizatsii derzhavno-upravlinskykh rishen [General classification of risks in the system of decision making and implementation of public administration]. *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, 1, 92–97. [in Ukrainian].
4. Pakhnin, M. L. (2015). Vplyv informatsiinoho suspilstva na rozvytok systemy publichnoho upravlinnia [The impact of the information society on the development of the public administration system]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, 4(51), 1–10. [in Ukrainian].
5. Petrenko, O. S. (2008). *Formuvannia intehrovanoho instytutu publichnoi sluzhby v Ukraini* [Formation of an integrated institution of public service in Ukraine] (Author's abstract of doctoral dissertation, Candidate of Sciences in Public Administration). Dnipro. [in Ukrainian].
6. Holoborodko, T. V., & Dubina, O. D. (2018). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii v publichnomu administruvanni: dosvid Ukrainy ta Yevropeiski orientyry [The use of information technologies in public administration: Experience of Ukraine and European benchmarks]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, 39, 1–8. [in Ukrainian].
7. Verbanovskiy, V. V. (2021). Mekhanizmy protydyi koruptsiinym ryzykam v systemi publichnoi sluzhby: mizhnarodnyi dosvid [Mechanisms of combating corruption risks in the system of public service: International experience]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, 3, 194–198. [in Ukrainian].
8. Popova, O. V. (2011). Poniattia ta oznaky publichnoi sluzhby v Ukraini [Concepts and characteristics of public service in Ukraine]. *Forum prava*, 4, 583–587. [in Ukrainian].
9. Shevchuk, O. O. (2021). Sektor bezpeky Ukrainy yak ob'ekt publichnoho administruvannia [Security sector of Ukraine as an object of public administration]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 2, 138–142. [in Ukrainian].
10. Tymkiv, V. M. (2012). Poniatiini aspekty stanovlennia publichnoi sluzhby v Ukraini [Conceptual aspects of the formation of public service in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 3, 70–73. [in Ukrainian].
11. Kuibida, V. S., Bilynska, M. M., & Petroie, O. M. (Eds.). (2018). *Publichne upravlinnia: terminolohichni slovnyk* [Public administration: Terminological dictionary]. Kyiv: National Academy for Public Administration. [in Ukrainian].
12. Dmytriev, Yu. V. (2020). Monitorynh sposobu zhyttia publichnykh osib yak odyz iz mekhanizmiv zapobihannia koruptsii v systemi derzhavnoho upravlinnia [Monitoring the lifestyle of public figures as a mechanism of corruption prevention in public administration]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, 2(25), 63–67. [in Ukrainian].
13. Tsurkan, M. I. (2010). *Pravove rehuliuвання publichnoi sluzhby v Ukraini: Osoblyvosti sudovoho rozhliadu sporiv* [Legal regulation of public service in Ukraine: Features of judicial review of disputes]. Kharkiv: Pravo. [in Ukrainian].
14. Karpa, M. I. (2017). *Mezhi kompetentsii sub'ektiv publichnoi sluzhby: osoblyvosti*

vyznachennia [Limits of competence of subjects of public service: Features of determination]. Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia, 2(33), 109–116. [in Ukrainian].

15. Zadykhailo, O. A. (2016). Shchodo problemy vyznachennia katehoriï «publichna sluzhba» v zakonodavstvi Ukrainy [Regarding the problem of defining the category "public service" in Ukrainian legislation]. Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal, 6, 143–145. [in Ukrainian].